

IPUS4FAMILY.EU

Varstvo otrok in mladostnikov v medijskem pravu

Pomemben del medijskega prava, čeprav velikokrat spregledan, je varstvo otrok in mladostnikov.

S pojmom varstva otrok v medijskem pravu je mišljeno varstvo mladoletnih oseb pred medijskimi vsebinami, ki škodljivo vplivajo ali bi lahko vplivale na njihov telesni, moralni ali psihični razvoj. (1)

Namen varstva otrok in mladostnikov v medijskem pravu se navezuje predvsem na nemoteno vzgojo le-teh v odgovorno osebnost, s tem, da je pri svojih letih soočen z vsebino, ki jo lahko "prebavi" in ne bo negativno vplivala na njegov nadaljnji osebnostni razvoj. Dejanski vpliv medijev na otroke in mladostnike se je v raziskavah izkazal za stvar, na katero moramo biti pozorni ter da dejansko obstaja povezava med "konzumom" medijev ter obnašanjem in razvojem osebnosti. (1)

Z razvojem tehnologije medijem dandanes ne gre ubežati, ni pa vsa vsebina primerna za otroke, ki so posebej dojemljivi za sporočila, ki jih mediji prenašajo. Pomembno za varstvo otrok in mladostnikov v medijskem pravu je, da se spreminja skozi leta oziroma desetletja, saj se spreminjajo tudi družbene norme in še pomembneje, spreminjajo se splošne vrednote v družbi. Tako tudi trenutne norme pri varovanju otrok na medijskem pravem področju ustrezajo prevladujočim družbenim vrednotam, hkrati pa se zakonodajalci trudijo slediti hitrim spremembam tehnologij in vrstam medijev. (1)

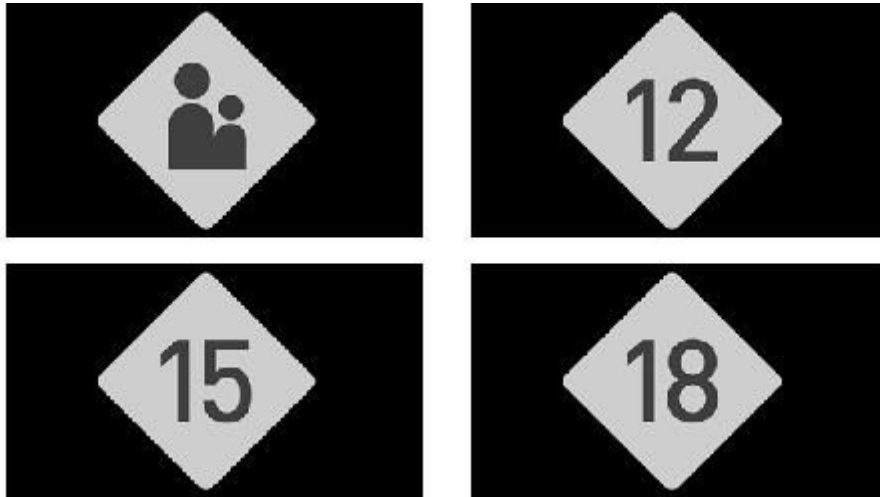
Pravno podlago varstva otrok pred neprimernimi medijskimi vsebinami najdemo že na mednarodni ravni, kjer se dopušča omejitve svobode izražanja za varstvo drugih pomembnejših vrednot in pravic. Podrobnejše določbe je uveljavila Evropska Unija, ki se po večini navezujejo na avdiovizualne storitve ter v manjši meri na internet. Zakonodaja EU je vodila k poenoteni zakonodaji varstva otrok v državah članicah, kljub temu pa med državami še obstajajo razlike, saj nekatere urejajo varstvo strožje oziroma natančneje, ostale pa so sprejele minimalne zahteve Evropske Unije. (1)

V Republiki Sloveniji prav tako najdemo pravno podlago zakonskega varstva otrok pred škodljivimi medijskimi vsebinami v Ustavi Republike Slovenije, ki pa sicer ne omenja tega varstva izrecno. Na zakonski ravni so otroci varovani s posameznimi določbami. Tako najdemo določbo, ki določa varstvo otrok v povezavi s tiskanimi mediji, v Zakonu o medijih, varstvo pred vsebinami na televiziji pa določa Zakon o avdiovizualnih medijskih storitvah. (1)

Z zakonom o avdiovizualnih medijskih storitvah je Slovenija implementirala v svojo zakonodajo Direktivo o avdiovizualnih medijskih storitvah ter s tem tudi določbe glede varstva mladoletnih oseb v povezavi s televizijo, tako linearno kot nelinearno. Zakonodajalec za varstvo otrok ni določil strožjih pravil kot sama direktiva. (1)

Varstvo otrok in mladoletnikov v povezavi z avdiovizualnimi medijskimi vsebinami je urejeno v 14. členu (prenos televizijskih programov) ter v 15. členu (televizija na zahtevo). 14. člen prepoveduje predvajanje programskih vsebin, ki bi lahko resno škodovala telesnemu, duševnemu in moralnemu razvoju mladoletnikov. Za vsebine, ki utegnejo biti neprimerne za otroke, določa primeren čas predvajanja oziroma tehnično zaščito. Tako se na primer programske vsebine, ki niso primerne za otroke do 12. leta, smejo predvajati po 21. uri in vsebine, ki niso primerne za mladostnike do 15. leta, pa po 22. uri. Programi, ki niso primerni za mladostnike do 18. leta starosti, pa se smejo predvajati po 24. uri in najkasneje do 5. ure zjutraj. Tudi ureditev po Zakonu o avdiovizualnih medijskih storitvah vsebuje določbe o uporabi akustičnega in vizualnega opozorila, kar trenutno še vedno podrobneje ureja Pravilnik o določitvi vizualnega in akustičnega opozorila za programske vsebine, ki niso primerne za otroke in mladoletnike, ki je bil sprejet na podlagi 84. člena Zakona o medijih. Pravilnik določa, da mora biti pred začetkom predvajanja informativnih, izobraževalnih ali umetniških avdiovizualnih del, ki vključujejo prizore nasilja ali seksualnosti, objavljeno akustično in vizualno opozorilo, da je vsebina primerna le za mladoletnike stare nad 15. let. Prav tako morajo biti take programske vsebine označene z ustreznim vizualnim simbolom tudi med predvajanjem del. Za programske vsebine, ki bi napotovale na seksualnost in nasilje, izdajatelji televizijskih programov upoštevajo svoja estetska in etična merila. V četrtem členu pravilnika ta tudi določa vizualne simbole, kateri se uporabljajo za označitev neprimernih vsebin, v šestem členu pa še akustična opozorila, ki naj bi se predvajala pred začetkom neprimernih programskih vsebin. (1)

Vizualni simboli za označevanje programske vsebine

Prvi označuje programske vsebine, pri ogledu katere se priporoča vodstvo staršev ali skrbnikov. Drugi simbol za označitev programske vsebine, katere ogled ni primeren za otroke do 12. leta starosti. Tretji simbol za označitev programske vsebine, katere ogled ni primeren za otroke do 15. leta starosti. Zadnji simbol za označitev programske vsebine, katere ogled ni primeren za otroke in mladostnike do 18. leta starosti.

→ Viri:

(1) - KOVAČIČ, Ksenija, 2013, Varstvo otrok in mladostnikov v medijskem pravu (primerjalno pravni pregled) [na spletu]. Univerza v Mariboru, Pravna fakulteta.

(2) - Pravilnik o določitvi vizualnega in akustičnega opozorila za programske vsebine, ki niso primerne za otroke in mladostnike; Ur. l. RS., št. 39/07.

Koristne povezave

→ **Gradiva o filmih za učitelje in starše (Kinodvor):** <http://www.kinodvor.org/kinobalon/gradiva-za-ucitelje-in-starse/>

→ **Izbor kakovostne mladinske produkcije, ki je izšla na DVD-jih:**
http://www.kinodvor.org/media/priporoceni.dvdji_2010_2015.pdf

→ **ECFA – European Children's film association:** <http://www.ecfaweb.org/european-childrens-film-network/feature-films/>

→ **Zakon o avdiovizualnih medijskih storitvah:** <https://zakonodaja.com/zakon/zavms>

→ **Zakon o medijih:** <https://zakonodaja.com/zakon/zmed>